

Iskajo vsek četrtik in
velje s poštno vred ali
v Mariboru s poštnim
na dom za celo leto 52 dni,
pol leta 16 dni, četrt leta
8 dni. Izven Jugoslavije
56 dni. Naročniki se pošlje
na upravnitvo „Slovenskega
Gospodarja“ v Ma-
riboru, Karolška cesta 5.
List se dopolnjuje do od-
povedi. Naročniki se pla-
čuje vnaprej.
Telefon interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1.50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Karolška cesta št. 5. Kato-
pski se ne vnašajo. Spre-
mitve sprejema naročniki,
izven in rabljenice.
Cena izdajanja po dogo-
voru. Za volilne oglase
primerno popust. Neopri-
reklamacije so pošiljalne
presta.
Češkovl račun poštnega
urada Ljubljana št. 10.605.
Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

12 številka.

MARIBOR, dne 20. marca 1924.

58. letnik.

Pred važnimi spremembami.

Beograd, 16. marca.

Zadnjič sem Vam obljubil, da bom napisal zopet za „Gospodarja“, če bo kaj posebno važnega. Evo Vam! No-
vica, ki nekako pretresa vso jugoslovansko politično ozra-
čje, je: Radičevci pridejo v Beograd. Te dni bo izročilo
odposlanstvo Radičevih poslancev zopet okoli 40 poslan-
skih pooblastil predsedništvu narodne skupščine.

Kedaj pa pridejo hrvatski poslanci nam slovenskim na
pomoč, boste vprašali. Po dogovorih, ki so sklenjeni, se
pripelje skoro gotovo zadnje dni tega tedna okoli 60 hr-
vatskih poslancev v Beograd. Nato bodo prisegli in začeli
delovati. Kaj sledi temu?

Pašič nima več večine v državnem zboru in se bo mor-
al odpovedati ministrovanju s svojimi tovariši vred. Kralj
bo moral nato izročiti sestavo novega ministrstva drugim
možem. Ne samo pošteni Srbi, ampak posebno mi Sloven-
ci in Hrvati se močno zanimamo, kdo bo prihodnji mož,
ki bo po Pašiču prevzel vodstvo vlade v svoje roke. Zad-
njič sem Vam pojasnil, da bo takozvani »blok« v slučaju
Pašičevega padca, prišel na krmilo. Voditelji tega »blok«
so: stari in pošteni srbski politik Davidović, naš Korošec
in Bosanec Spaho. Računa se nato, da bo ministrski pred-
sednik Davidović.

Ali bo »blok« imel toliko moči, da bo lahko vladal in
preprečil, da Pašičevi ljudje zopet ne pridejo na krmilo?
To je važno vprašanje. Račun je sledeč: Vseh poslancev
je 312. Dosedaj 70 Radičevcev ni bilo v skupščini. Zate-
gadelj je Pašič s svojimi 108 poslanci in s pomočjo 8
Nemcev in 14 Turkov vladal, kakor je hotel. Sedaj, ko pri-
dejo Radičevci hvata Bogu do prepričanja, da se doma za
pečjo ne more ničesar doseči in še manj kaj preprečiti, bo
moral imeti oni, ki bo hotel vladati, vsaj zanesljivih 157
poslancev na svoji strani.

Ali bodo Davidović, Korošec, Spaho in Radič sprevili
to število skupaj? Račun je sledeč: 70 Radičevcev, 49
Davidovičevcev, 24 Koroševih, 18 Spahovih. To bi zna-
halo 161. Z Davidovičem obljublajo, da gredo tudi srbski
semjoradniki (11) ter kakih 6 pristašev raznih drugih ma-
lih strank. Pašiču bi ostali zvesti njegovi radikali 108. Kaj
bodo storili Nemci in Turki iz Macedonije, se še danes ne
ve. Na drugi strani je tudi vprašanje, ali bo znani Pribiče-
vič ostal na strani Davidoviča ali ne. Pribičevič je tudi du-
ševni vodja slovenskih demokratov. Pred dobrim tednom
je bil voditelj demokratov iz Slovenije, znani dr. Grega
Žerjav v Beogradu. Hujskal je Pribičeviča, naj ne gre z blo-
kom, v katerem so poslanci Slov. ljudske stranke. Tako
sedaj demokrat Pribičevič na tistem delu na to, da bi kakih
13 poslancev Davidovičeve stranke odtrgal od bloka in se
pridružil z njimi raje Pašiču. Taki so Pribičevič in sloven-
ski demokrati. Sedaj, ko je prilika, da vse stranke, ki res
hočejo vreti Pašiča, nastopijo skupno in složno, pa zagri-
veni slovenski demokrati iz gole strasti in sovraštva do nas

delajo zapreke. Upamo pa, da jim tudi ta grdi način po-
litike ne bo prav nič pomagal.

Veselo znamenje je, da se celo naš vladar raduje,
ako pride do poštenega sporazuma med Srbi, Hrvati in
Slovinci. Odkrito moramo povedati, da kralj Aleksander
sem priznava, da tako vladanje in gospodarstvo, kot je se-
danje, vodi nas vse v propast.

Če pride do nove vlade, ta ne bo imela posebno lah-
kega posla. Zavoženo je. Naše državno gospodarstvo je
podobno zasutemu studentu. Ložje ga je izkopati novega,
nego zasutega popravit.

Glede prihoda Radičevcev v Beograd moram izraziti
svojo radost, da je bila edina politika Slovenske ljudske
stranke prava. Sami Hrvati sedaj priznavajo, da so s tem,
ker so ostali leta 1920 s svojimi 50 poslanci doma, zakri-
vili velesibsko centralistično ustavo. Leta 1923 pa je 70
njihovih poslancev — ker niso prišli nam na pomoč —
zakrivilo, da je Pašič lahko naložil našemu ljudstvu kuluk,
visoke davke, takse itd. Ako bodo Radičevci ostali zvesti,
potem upamo, da se bo posrečilo polagoma vsaj najhujše
pogreške popraviti.

V Beogradu vodi sedaj dr. Korošec s svojimi tovariši
veliki boj. Upamo, da bo borba naših poslancev blagoslov-
ljena z uspehom. Naše dobro slovensko ljudstvo pa prosim,
da vstraja z našimi voditelji vred v tej borbi.

Kuluk se ustavi.

Minister za zgradbe g. Nikola Uzunović je na nepre-
stano dreganje naših poslancev izjavil, da se kuluk gotovo
ne bo izvajal. Minister je izdal te dni na gradbinske direk-
cije okrožnico, da se kuluk naj ne izvaja, t. j. nikogar se v
spomladni ne sme siliti k javnemu delu na državnih cestah.
Kjer se je javno delo že odredilo, se mora takoj ukiniti.
Minister je nadalje izjavil, da se izdeluje — ako se zakon
ne bo popolnoma ukinil — nov pravilnik, po kojem bo
javno delo na cestah omejeno za najnujnejše slučaje in
za kraje, kjer nedostaje dobrih cest (Srbija, Macedonija,
Bosna, Črnagora). Pač pa se morajo spiski o kuluku po ob-
činah še naprej sestavljati. Upanje je, da bo zakon o kulu-
ku v doglednem času popolnoma odpadel.

Dajte nam osnovne kmetijske šole.

Tisti vneti in mnogobesedni preroki, ki so nam na
koncu svetovne vojne napovedovali v najkrajšem času,
že v par mesecih, nastop rajskih rajmer ter vzbujali v nas
prijetne nade na čez vse prijetno bodočnost, so se zmoti-
li, da, zelo so, se varali in z njimi smo prevarani vsi.
Tlači nas namreč že sedaj nebrot vsakojakih neprilik in
nevolj. Med raznimi neprijetnimi povojnimi posledicami
povzročuje brezdvomno največ nezadovoljstva še naprej

trajajoča draginja. Vsled te je zabredlo uradništvo že
velike dolgove, tudi delavstvu ne zadostuje njegova me-
da v pokritje raznih nujskih potrebščin, in kako šele kmet-
tje jadikujejo pod bremenom vsakojakih plačil in nad dra-
gino raznih neobhodno potrebnih predmetov, kajti njih
naročitev presega že tudi njihove dohodke. Z ozirom ne
draginjo morajo odlagati, pa tudi omejevati naročanje
vmes neobhodno potrebnih predmetov do skrajne mož-
nosti, a vse eno se mnogi vgrezujejo v dolgove, ki bodo
marsikaterega gospodarsko uničili.

Iz časniških poročil posnemamo, da se na merodaj-
nih mestih resno deluje na zboljšanju gmotnega položaja
pri uradništvu, tudi na delavce se še precej misli; nič pa
se ne čita, da bi se nameravalo kaj ukreniti v zboljšanje
kmetovega stališča, odnosno položaja.

Se-li naj ta stan, ki zavzema toli važno ulogo v pre-
hrani občinstva, prezira? Ali se naj stan, čegar proizvod
so se izkazali v svetovni vojni med vsemi drugimi naj-
večjega pomena, hira in se pogubi? Ali ni posebno pri
nas Jugoslovanih kar naravnost opasno, pa tudi nehva-
ležno, pustiti ta stan v bedi in revščini?

Podcenjevanje kmetijskega stanu bi ne bilo pogubno
samo za stan, ampak isto bi tudi močno oviralo napredek
in s tem dobrobit države. Zato je razvidno, da bo treba
na merodajnih mestih tudi prav resno razmotrivati, kako
se naj pride kmetickemu stanu na pomoč. Ne mislim,
da bi naj bila ta pomoč kmetom v denarju podeljena, bila
bi to sicer trenutna olajšava; za splošno dvigljenje blagi-
nje kmetijskega stanu, ki temelji na trajni pomoči, pa bi
bila le majhna pomena.

Vsi vidimo, da kmetstvo prizadevanje stremi za tem,
si z lastno močjo pomagati, toda njegove vednosti in zna-
nosti, ki prihajajo tukaj v večji meri v poštev, najčesteje
ne zadostujejo. To je jasen dokaz, da se mu mora dati
več strokovne izobrazbe, da bo usposobljen v takih polo-
žjih, kakor je dandanašnji, napram višjim zahtevam tek-
movati z višjo reprodukcijo in s pametnejšim izrabljanjem
istih.

Pa se bo reklo: Naj čita poučne strokovne knjige in
časopise; v teh bo našel marsikaj poučnega v zboljšanje
svojege neprijetnega položaja. Prav, toda škoda, da mu
ravno te navadno manjkajo; a če bi jih tudi imel, bi se z
njimi prav malo okoristil, ker tamkaj izvajanih razprav ne
razume in vsled tega nima in tudi ne more imeti zadost-
nega zanimanja do čitanja istih. Manjka mu pač neobhod-
no potrebna podlaga, ali manjkajo mu osnovne strokovne
znanosti. Te pa si zamore pridobiti le v šoli pri teoretično
vrlo naobrazenem in praktično izvežbanem učitelju.

Merodajni činitelji, razmotrivajte povedano in dajte,
oziroma priskrbite kmetom osnovne kmetijske šole. Le
takrat boste kmetu v resnici pomagali in dvignili kmetiski
stan, ako boste preskrbeli dobro osnovno kmetisko izob-
razbo. — Več o tem se bomo pogovorili v bodoče. — T.

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru

v 52. šolskem letu 1923-24.

(Dalje).

Pogoji za sprejem praktikantov (vajencev).

Praktikanti se sprejemajo navadno v februarju,
pogoji za njih sprejem, ki so deloma enaki pogojem za
sprejem rednih učencev, se pa navadno razpišejo že
decembra ali januarja. Praktikanti obiskujejo verouk,
jezikovni in računski pouk, telovadbo, splošno
obrazovanje in petje, drugače delajo z dru-
gimi gojenci praktično v vseh panogah šol-
skega gospodarstva pod strokovnim vodstvom.
Zato dobivajo stanovanje in hrano brezplačno
ker imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko le-
to kot redni učenci; ako so ubožni, imajo potem tudi
prednost pri podelitvi brezplačnih mest v zavodu in so
ob zadovoljivem napredovanju oproščeni sprejemnega
izpita. To je najboljša pripravjalnica za resne kmetijske
mladeniče z nezadosno predizobrazbo za vstop v prvi
letnik prihodnjega šolskega leta; bivši praktikanti so
potem navadno najboljši redni učenci vinarske in sad-
jarske šole.

Praktična dela.

V izvenšolskem času delajo gojenci ob delovnih
urah praktično v vseh panogah kmetijsko-šolskega go-
spodarstva pod vodstvom strokovnih instruktorjev in
nadzorstvom strokovnih učiteljev. Pri tem se navaja
učence, da spoznavajo in presojujejo vsa dela tekom go-
spodarskega leta. Tedenska služba, ki se porazdeli med

posamezne učence vsako soboto za prihodnji teden, ob-
sega posebej:

1. dela v vinski kleti, vinogradu, matičnjaku in trsnici;
2. dela v sadjarstvu in pri uporabi sadja;
3. dela v vrtnarstvu, botaničnem vrtu in pri čel-
belarstvu;
4. oskrbovanje živine, molžo, ravnanje z mlekom
in poljedelska opravila itd.

Splošna praktična dela obavljajo gojenci v sku-
pinah, ki se menjavajo tedensko, po potrebi tudi dnev-
no. Na praktična dela se polaga največja pažnja in
važnost.

Hišni in šolski red.

A. Splošne določbe.

1. Vstop v vinarsko in sadjarsko šolo zavazuje
učence, da se točno ravna po določbah tega hišnega in
šolskega reda in slušajo ukaze in opomine svojega rav-
natelja, svojih učiteljev in svojih instruktorjev.
2. O stvarih hišnega in šolskega reda odločuje rav-
natelj, odnosno njegov namestnik.
3. Učence nadzirajo instruktorji; le-ti se v nad-
zorstvu tedensko vrstijo. Višje nadzorstvo je poverjeno
vsak teden drugemu strokovnemu učitelju.
4. Od učencev zahteva zavod strogo nraavnost in mo-
žato vedenje. S svojimi učitelji morajo spoštljivo ob-
čevati, s tujei vljudno in ugodljivo, s tovariši kolegi-
alno. Čisto telo in snažna obleka sta vnanja, spodobno,
trezno vedenje in značajnost duševna znaka omikanega
mladeniča. Slehernemu učencu bodi red v zavodu in
njega ugled povsod in vedno prva skrb.

5. Ob nedeljah in praznikih prisostvujejo katoliški
učenci z instruktorjem skupni sv. maši. Če je le mo-
goče, naj tudi drugi učenci ob takih dneh izpolnjujejo
dolžnosti, ki jim jih nalaga vera.

6. Obleko, šolske potrebščine in drugo imovino
morajo imeti učenci vedno v popolnem redu v svojih
predalih.

7. S posli in delavci naj učenci prijazno in uslužno
občujejo, nikakor pa ne smejo z njimi prijateljsko
drugovati.

8. Nihče ne sme ob delavnikih iz zavoda, če nima
v to ravnateljvega dovoljenja. Vsak poizkus pono-
čevanja se kaznuje z izključitvijo. Učijo se učenci ob
delavnikih od pol 20. do pol 21. ure, bralna ura pa je
ob nedeljah in praznikih po službi božji od 10. do 11.
ure. Učencem se posojujejo tedaj strokovni časopisi in
knjige iz dijaške knjižnice. Za vse učence katoliške vere
je ob nedeljah od 11. do 12. ure obvezen verouk. Do
preklica smejo službe prosti učenci ob nedeljah in
praznikih popoldne do 19. ure na izprehod ali poučen
izlet.

9. Nujne dopuste do 8 dni dovoljuje ravnateljstvo,
daljše pa le kmetijski oddelek pokrajinske uprave za
Slovenijo v Ljubljani. Vsako neopravičeno prekoračenje
dopusta ali počitnic se strogo kaznuje.

10. V stanovanju, v šolskih in gospodarskih po-
slopih in v njih neposredni bližini kakor tudi pri delu
učenci ne smejo kaditi.

11. Učenci ne smejo sprejemati političnih časopisov,
a priporoča se jim, naj si naroče strokovne časopise in
knjige; ne smejo biti člani nobene vnanje organizacije.